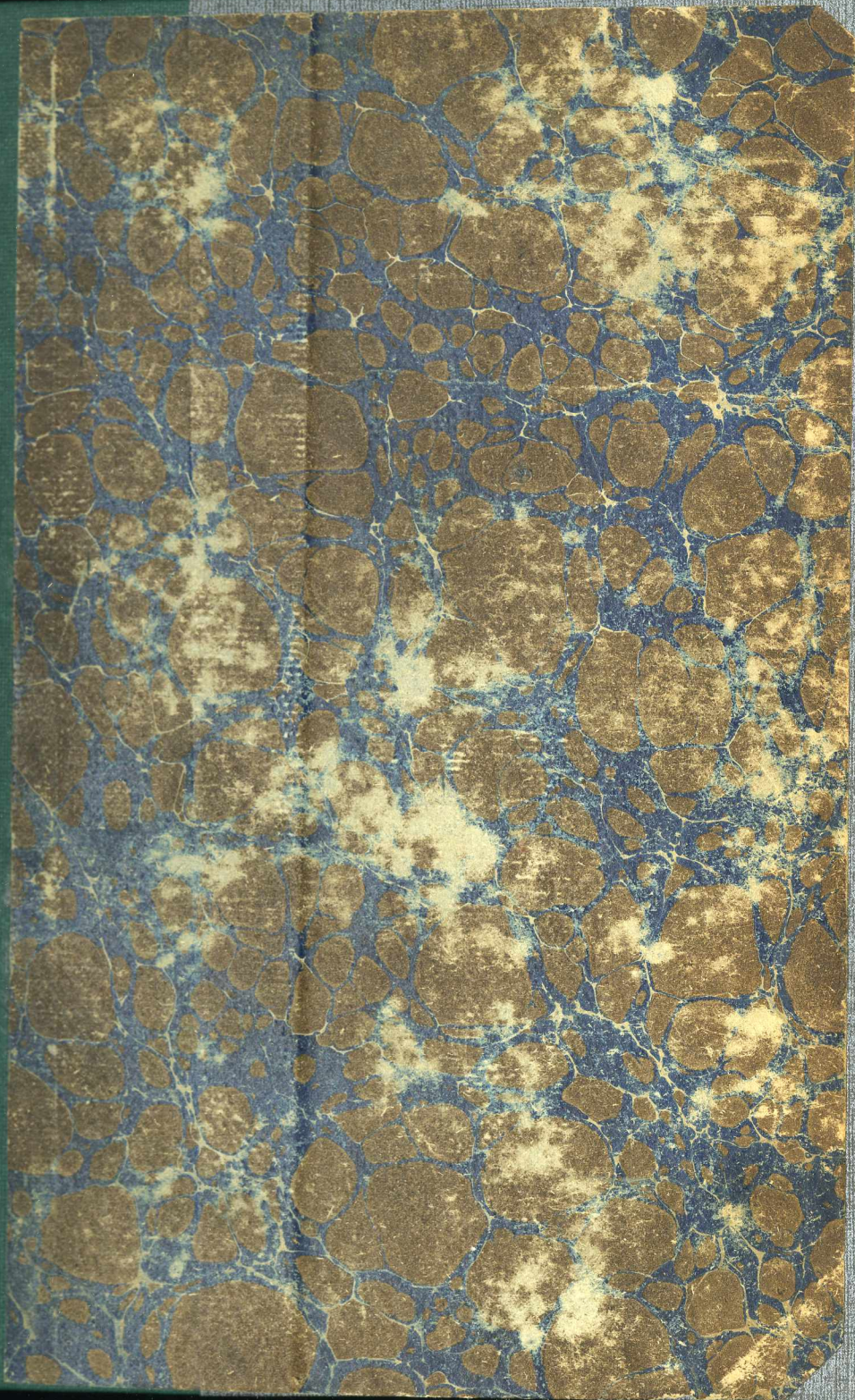
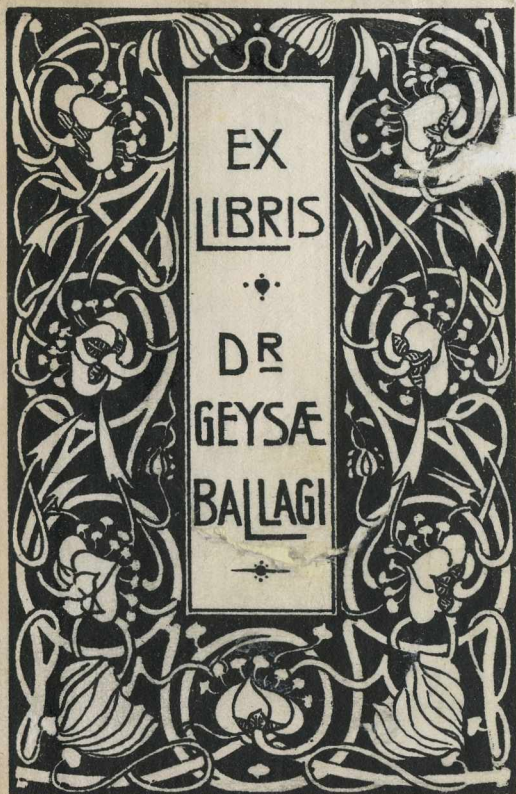

Politikai
röpiratok

117.

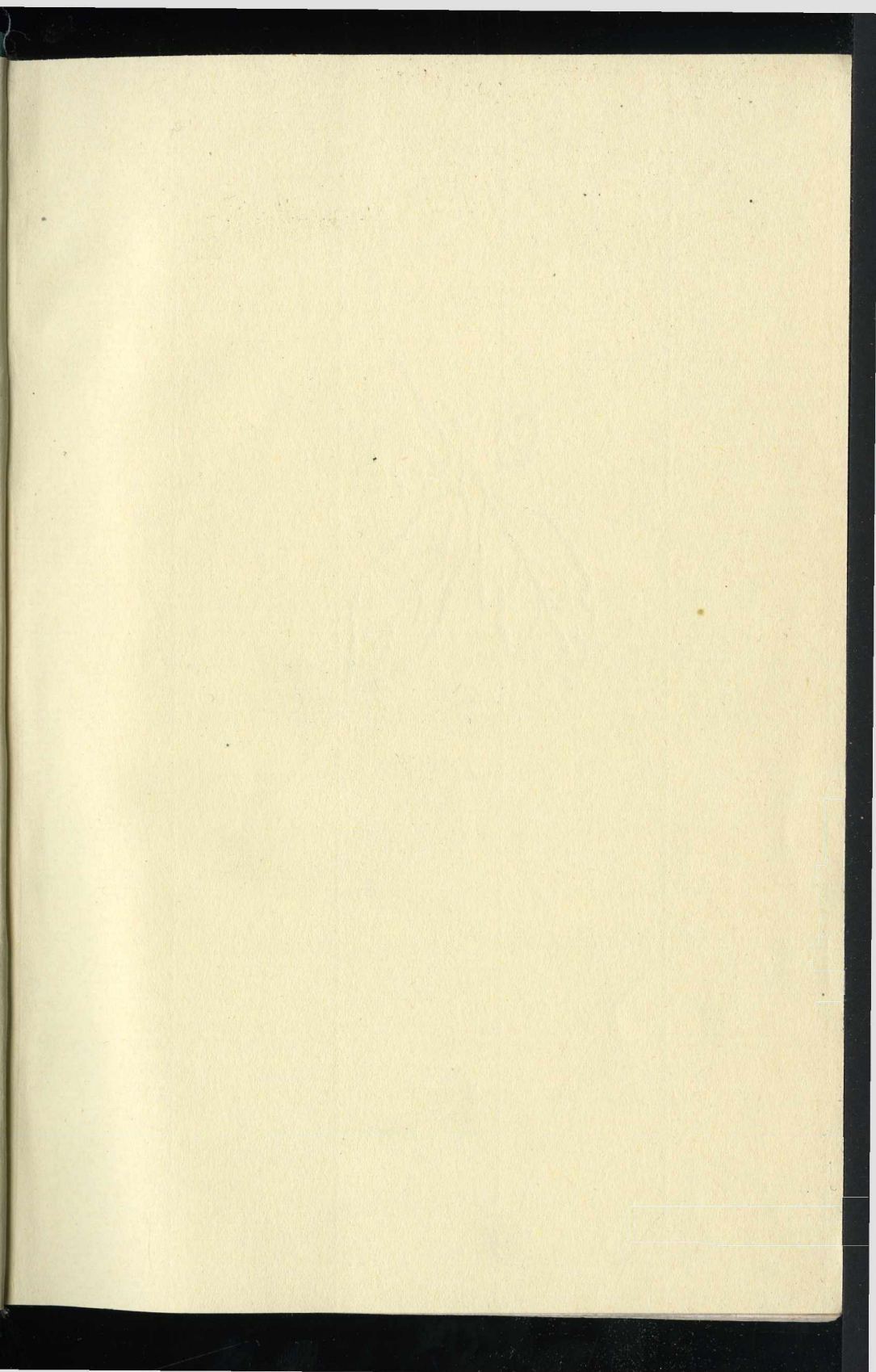
Szabó Ervin

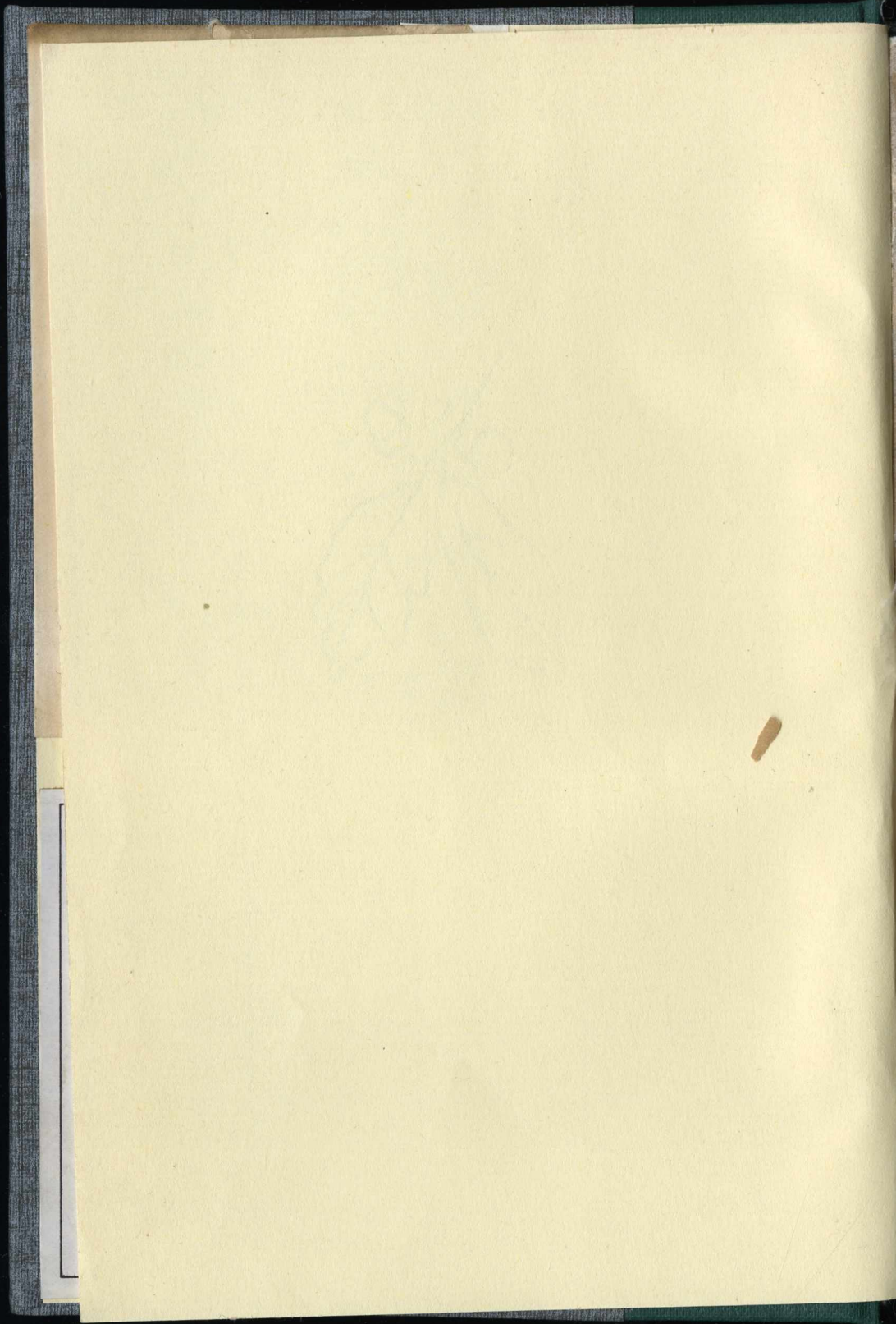
Szabad György
MDNP

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
olvasója

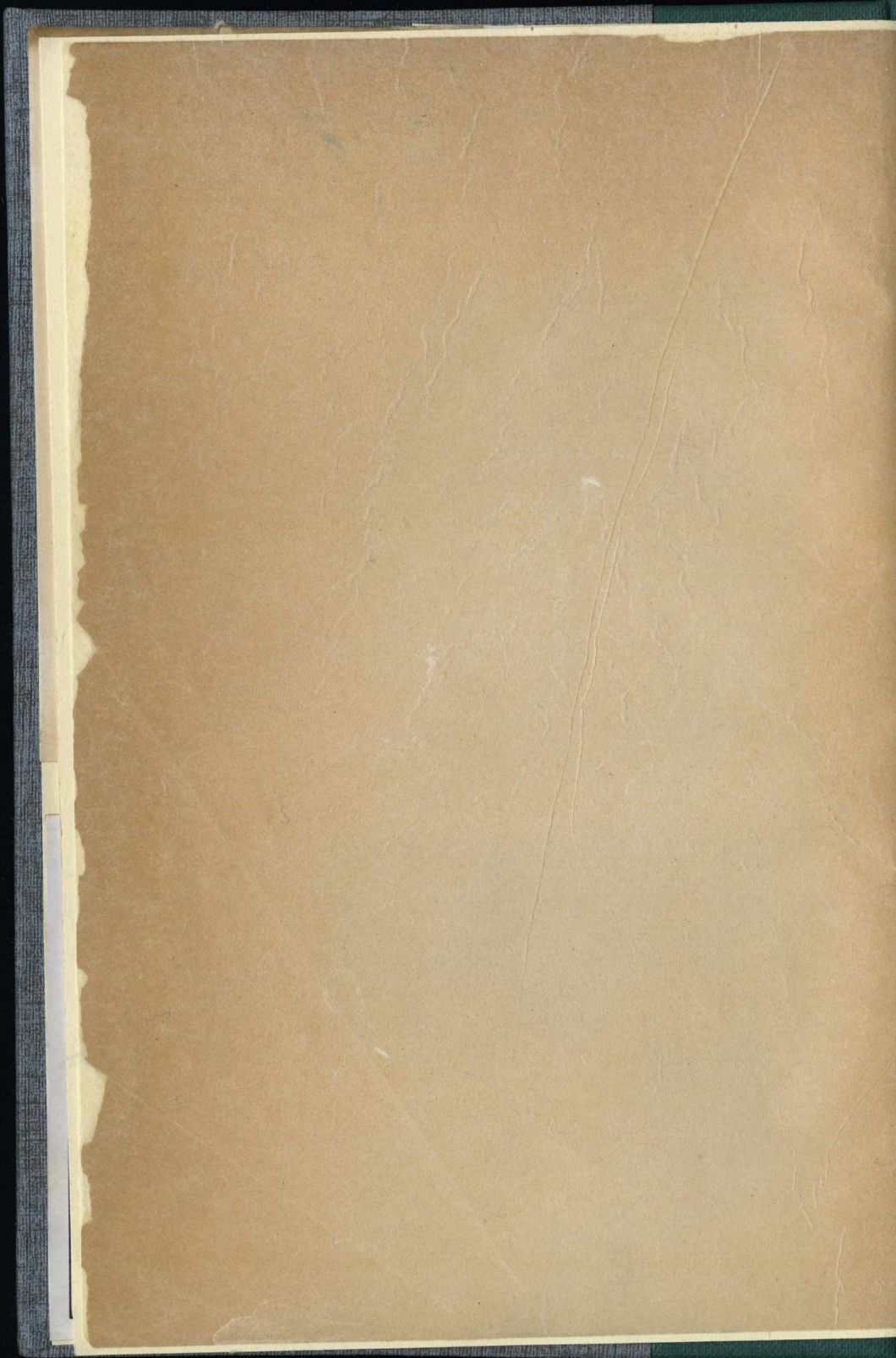
örökbe fogadta és
olvasótársai figyelmébe ajánlja
ezt a könyvet

988 — 1000

1. Az országgyűlési rendszeréről. Tringyi József. 1847.
2. Úgyvédelem. Káthi Sándor. 1848.
3. Az austriai cédula-saj engedélynyeréssel bíróakalmi alkalmánya. 1849.
4. Minő pénzünk len? Weninger Vince. 1858.
5. Systemwechsel und philosophisch-politische Principien. Ludwig v. Joh. 1865
6. A pesti m. kir. egyetem katholicus jelleme. 1868.
7. Az ingatlanok hűltékérisének állami szervezéséről. Weiss Bernát F. 1869
8. Az esék-esések vasút kérdése. 1869.
9. Soll der Staat Industrie betreiben? Josef Rössner. 1872.
10. Wenschek in seinen jetzigen Verhältnissen. 1873.
11. Erkölczi krach fent és lent a magyar igazságszolgáltatási tésén. Langyel János. 1874
12. A monopolium ellen és mellett. Sárvai Farkas. 1875.
13. Az orszon-ügyben emlékirat. Gwiman Dénes. 1875.

1847

117

988

AZ

ORSZÁGGYÜLÉS

RENDEZÉSÉRŐL.

1.

117

ORSSÄGGVILLES

RENDERSBÖL

AZ

ORSZÁGGYÜLÉS

RENDEZÉSÉRŐL.

IRTA

IRINYI JÓZSEF.

PESTEN, 1847.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

ORZSÁGOS

RENDELÉS

Igy, vagy úgy, az mindegy,
Csak valahogy legyen.

ORZSÁGOS

ORZSÁGOS

ORZSÁGOS

A kormány mondják, sok jót szándékozik a' jövő országgyűlésen eszközölni.

Ennek minden hazafi bizonyosan csak örvendhet.

Ha azonban mindenek előtt országgyűlésünk' rendezése körül tetemes javítások nem történnek, a' legjobb szándék mellett is, igen nehéz lesz sokra menni.

Az országgyűlés: műhely, a' törvényhozás' műhelye. Ha maga a' műhely rendezetlen, tisztátalan állapotban van, a' nagy és nehéz kérdések' megoldása kétszeresen nehéz lesz.

Ha valóban akarunk nevezetes reformokat, 's ez iránt köz meggyőződés van hazánkban, mulhatlanul kell valamit tennünk mindenek előtt magának a' törvényhozási műhelynek, országgyűlésünknek rendezése körül.

Különben is az országgyűlés legjobb hévmérője az alkotmányos életnek. Millyen az országgyűlés, olyan az alkotmányos élet; és ez igen természetes, mert mind a' mellett, hogy némellyek a' megyei életben valami igen nagyot akarnak látni, magasabb értelemben, maga az országgyűlés a' nemzet' valódi alkotmányos élete.

Ebben semmi új, semmi olyan nincs, mit mindenki ne tudna, vagy legalább ne tudhatna. A „coordinatio“ kérdése azonban eddig olly rendkívül bonyolodottan terjesztetett elő, hogy szükségkép minden embert elrettentett a gondolattól, miszerint ezen minél hamarabb tul kellene esni.

Én azt hiszem, ezen bonyolított kérdést egyszerűsíteni lehet.

Ezen egyszerűsítés röviden abból áll, hogy a „coordinatio“ kérdésében a tisztán rendezési rész külön kell választani az országgyűlés reformjától, 's addig is, míg ezen utóbbinak ideje eljövend, keresztül kellene esni az első részen, az országgyűlésnek tulajdonképeni rendezésén.

Azaz, hagyjuk egyelőre nyugodni azon kérdést, kikből és mikép álljanak országgyűlésünk házai? Különben is, a két ház reformja igen nehéz, és nem egy napi munka. Láttuk Angliában mennyi időbe került csak az egyik reformja is. 'S addig is, míg ennek ideje eljövend, rendezzük el a létező állapotot; intézzük el országgyűlésünknek tulajdonképeni rendezési, vagy is rendszabályi (réglementaris) ügyét; ez is igen szükséges; ezzel is igen sokat javíthatunk a műhely állapotán; 's ezt most is megtehetjük már; 's ezt megtenni alkalmasint nem fog olly sok bajjal járni, hogy minél hamarabb meg ne tehetnök.

Az országgyűlés rendezési és reformi kérdése egyáltalában nincs egymással úgy összekötve, hogy egyiket a másiktól elválasztani ne lehetne. Sőt már el

is van választva, mert a' reform' ügye megkezdett; avagy mi egyéb a' városi ügy, mint az országgyűlés reformjának ügye is?

És, melleleg legyen megjegyezve, a' városi ügy' tárgyalása ugy is világosan mutatja, hogy maga az országgyűlés' reformja nem fog nálunk mint önálló kérdés tárgyalatni, hanem részenként fog az megtörténn egymásután. Miért várnánk tehát a' „coordinationak“ rendszabályi részével?

Sőt a' dolog' természete azt mutatja, hogy legelőbb is ezt kellett volna megkezdeni, mert rendszabályokra, tulajdonképeni rendezésre, szintolly szüksége van a' reformálattan, mint a' reformált országgyűlésnek. 'S nem is lehet mondani, hogy két munkát fogunk tenni, rendezvén mostani országgyűlésünket, 's ujra rendezni kelletvén majd reformált állapotában is, mit az isten minél hamarabb engedjen elérni. A' reformálandó országgyűlést ugyanis, igen csekély részleti különbséggel, épen akkép kell rendezni, mint a' reformáltat, 's ennél fogva, ha egyszer a' rendezésen keresztül esünk, az nem lesz ideiglenes, hanem mindenkor használható és alkalmas. Mindenesetre legjobb tehát minél hamarabb megtenni, hogy minél hamarabb élhessünk annak jó-téteményeivel.

Meglehet, az eddigiek után, sokan azt mondják: a' reformot nem is lehet tulajdonképen a' „coordination“ alatt érteni, miért említem tehát mégis mint a' „coordination“ egy részét? Ez azonban nem az én hibám, mert, mikép országgyűlési irományainkból kitetszik, a' „coor-

dinatio“ szó alatt, a' tulajdonképeni értelmén, a' rendezésén kívül, mindig az országgyűlés' reformját is értették a' magyarországi rendek.

Egyszerűsítsük tehát, ismétlem, a' hibásan összebonyolított kérdést, és vizsgáljuk különös figyelemmel ez alkalommal magát a' rendezést

Országgyűlésünknek mind ez ideig épen semmi rendszabályai sincsenek. Nem képzelhetné az ember, ha ez tény nem volna!

Némelly dolgot, rendszabályok' hiányában, meghatározott ugyan a' szokás, de a' szokás a' törvényhozás' fattyu neme, melly mindig hiányokat hagy, és sok tekintetben a' jó és helyes elvekkel ellenkezően rendelkezik.

Ezen munkácskának czélja e' tárgyban szerkezett javaslatot adni elő. Egyáltalában nem igénylek csalhatlanságot, és határozottan szólok, szerkezett javaslatot adok egyedül azért, mert határozott meggyőződéssel, megállapodott véleménynyel bírok. Ha némelly embernek nem tetszik is e' határozott hang, úgy gondolom, az legkisebb baj. Én azt hiszem, az olvasó közönségnek ez könnyebbség, mert ekkép világosan fejezvé ki magam, az olvasó előtt is világosabban áll a' dolog, 's ennél fogva könnyebben megtalálja előadásomban a' hibát, 's bizonyosan könnyebben reá akad a' jobbra is, mit én nem mondtam.

Ha minden nem tetszik is úgy, mikép itt előadva van, az nem baj. Így, vagy úgy, az mindegy, csak valahogy legyen. Az ügyre nézve tökéletesen elég

lesz téve, ha általában illyes valami elfogadtatik; azaz, nem hagyatik a' dolog továbbá is egészen magára; a' tanácssteremi anarchiának vége szakad; általában valamilyen rendszabályok hozatnak.

Ezen munkácskában tulajdonképen csak az országgyűlés' számára adatik elő javaslat, de az alapul szolgáló elvek megyei és egyesületi gyűlésekben is figyelmet érdemelnek, 's ha, ezen elvek' ismeretével, a' tanácskozási rendről tisztább fogalmakkal birunk, bizonyosan mindennemű üléseink rendesebben fognak menni, mint jelenleg.

Közelebb nem csekély kérdés volt az országban, ha vajjon megyegyűlésekben az elnök, a' többség' beleegyezésén kívül, közkereset alá vonhat-e valakit? Ha a' tanácskozási rendről tiszta fogalmak volnának elterjedve, ezen kérdés senkinek csak eszébe sem jutna.

Tudok egy uri embert, 's ebben legkisebb nagytás sincs, ki egy gyűlésen azt mondta, hogy ő inkább soha sem szól életében, ha olly gyermekes (!) szokást kívánnak behozni, mikép minden szólani akaró írassa fel magát.

'S terjedelmesen fejtegessem-e különösen azon ügyetlenségünket, mellyet, mi magyarok, a' kérdések' feltevésében, mindennemű üléseinkben, pedig a' magyar nagyon szeret ülésezni, ki szoktunk mutatni? Azon elemi dolog, miszerint először a' módosítványt és csak ezek után az alapszerkezetet kell szavazás alá bocsátani, egyáltalában nem akar nálunk közönségesen elterjedni. Hány

példa van országgyűlésünkön a' kerületi ülésekben, hogy többszöri szavazás után semmi sem volt határozva! 1844. aug. 1-jén a' kerületi ülésben Borsod megye' indítványa, a' papi javak' elvétele iránt, jövén szavazás alá, az országos választmány' véleménye ez ügyben az volt, hogy az indítvány a' törvényes jogokkal ellenkezik. Ez iránt törtévéen előbb szavazás, a' vélemény mellett 22, ellene 25 szavazat volt. Ezután az iránt szavaztak: a' borsodi indítvány szerint történjék-e a' papi javakra nézve tüstént intézkedés; igennel felelt 9 megye, részint pedig időelőttinek tartá, részint érdemileg is ellenzé 36. Tehát a' borsodi indítvány mindenesetre elhaszthatandó. Ekkor az első szavazattal nemlegesen megismert közállományi, vagyis törvényhozási jogot, 's hogy az indítvány csupán azért halaszthatott el, mivel még nem látják idejét, kimondatni ohajtá 22 megye, ellenkezőleg 23 megye. Tehát ezen indítvány sem nyert többséget. Ekkor indítványoztatott, hogy a' borsodi indítvány, mint sem sérelem, sem kívánat, e' helyen mellőztessék el. Mellőzni kívánta 21 megye, ellenkezőleg 23. Tehát a' második szavazattal ellenkezően a' borsodi indítvány nem mellőztetett el. Ekkor a' rendek legjobbnak vélvén magokat kialudni, mielőtt a' sok tagadó határozat' értelmének megfejtéséhez fogtak volna, az ülés eloszlott; négyszeri szavazás határozott — semmit! Másnap aztán végzésül az mondatott ki, hogy a' rendek az országos választmánynak, jelen tárgyat törvényes jogokkal ellenkezőnek mondó, véleményében nem osztoznak, azonban Borsod megye indítványának tár-

gyalását is mellőzik ezuttal; annak érdemére nézve részint az előleges sérelmekben, részint az 1835-dik dec. 30-dikán kelt feliratban kifejtett elveikhez ragaszkodván.

A' szerkezett javaslat' készítésében némelly dolgok iránt szükségkép meg kellett így, vagy úgy állapodnom, mert különben lehetlen volna szerkezetet előadni. Ezekről alább lesz szó.

Némelly olly dolgok is adták azonban magokat elő, mellyeknek kihagyásával is lehetett szerkezetet előterjesztem, 's ennél fogva azok ki is maradtak; mint kívánatos dolgokat azonban ezennel megemlítem.

Kívánatos volna például meghatározni:

1) Hogy az országgyűlés Pesten tartatik.

Ez nemzeti közkivánság, melly úgy is előbb utóbb meg fog lenni, tehát nem kell bővebben fejtegetni.

2) Hogy az országgyűlés ha bár több évre, például háromra, hivatik is össze, vagyis három évre választatnak a' követek, minden évben tartassanak, például négy hónapig, ülések.

3) Hogy az elegyes ülések megszűnjenek, 's a' király mind a' két házzal külön álljon közlekedésben.

Tudom, hogy erre sokan azt mondják: nálunk tulajdonképen véve nincs két kamarai rendszer, hanem csupán két teremben tanácskozik az egy törvényhozás, mellynek jogában állana egy teremben is, azaz: elegyes ülésben tanácskozni.

Ez azonban csak historia, és nem ok. Mi az észrevétel' lényegét illeti, én, őszintén kimondom, a' két

kamarai rendszer' barátja vagyok általában is, különösen pedig Magyarországon igen szeretem, hogy az alsóház nem a' felsőházzal együtt tanácskozik.

És továbbá, nem vagyok ugyan barátja elvileg az olyan alkotásu felsőháznak, mint a' mi mostani felsőházunk; de azt hiszem, körülményeink között, eddig legáltalább még, ez volt reánk nézve a' legjobb.

Én azt is kétlem, hogy az eszélyes szabadelvűség' ügye általában véve is nyerne valahol az által, ha nincs felsőház. A' törvényhozói bölcsesség azonban mindenestre megszorítást szenved fejlődésében. De különösen nálunk épen semmit sem nyerne a' két ház' összeolvasztásával a' szabadelvűség' ügye, akár mind a' két ház' tagjai fejenként szavaznának, akár pedig épen ha az alsóház' részéről továbbá is megyéknként történnék a' szavazás, a' felsőházi tagok' fejenkénti szavazása mellett.

Egyébiránt, ha máskép tetszik a' közvéleménynek, 's ha csakugyan vannak komoly politikusaink között barátai az egy kamarai rendszernek, nem tartanám igen nagy bajnak, ha ez nyerne is többséget, mert, meg vagyok győződve, elvégre mégis visszatérnénk a' két kamarai rendszerre.

4) Hogy válaszfeliratot a' trónbeszédre mind a' két ház külön készíthessen.

Mert a' válaszfeliratban mindenik ház saját politikai hitvallásának kell foglaltatnia, ennél fogva igen helytelen gyakorlat ezt a' két háznak közösen készíteni, mivel e' téren legkisebb helye sincs az alkudozásnak.

Ezen előadott négy pont csak kívánatos volna, mellyek azonban nem levén olyanok, hogy határozott ide vagy oda döntések nélkül nem lehetne rendszabályi javaslatot készíteni, ezeknek egy vagy másképeni eldöntését nem is vettem fel alapul javaslatomban.

Vannak azonban némely dolgok, mellyek iránt, ha szerkezett javaslatot akartam előadni, így, vagy úgy, mindenesetre meg kellett állapodnom valamely véleményben. Ha e' részben valami nem tetszik, könnyű lesz változást tenni. Én következőkben állapodtam meg:

1) Hogy a' felsőház is birjon kezdeményezési joggal (initialíva).

Nálunk eddig azon követelés van, hogy a' felsőházat nem illeti a' kezdeményezési jog. Folytonos gyakorlatában mindenesetre nem volt. Az ilyen dolgot azonban kár vitatni, mert a' dolog' természete azt kívánja, hogy a' törvényhozás mindenik részének legyen kezdeményezési joga. 'S mikor valami mellett illy határozottan szól a' természetes ok, haszontalanság Werbőczyre, vagy a' még ennél is porosabb szokásra hivatkozni, mert nem a' multról, hanem arról van szó: hogy volna jobb, hogy legyen ezentul? Csak az adó ügyében legyen egyedül az alsóháznak kezdeményezési joga, minden másban birnia kell ezen joggal a' felsőháznak is.

2) Hogy a' kormánynak tagjai, képviselői, mint ilyenek, legyenek az országgyűlésen, 's vehessenek részt a' tanácskozásban.

Valameddig a' kormány nem vesz részt az ország-

gyülési tanácskozásban, magasabb értelemben vett alkotmányos életünk nem lehet, és soha sem fog e' nélkül országgyűlésünk eléggé gyakorlatias irányban működhetni.

3) Hogy a' kerületi ülések ezentul is megtartatnak, sőt

4) Hogy a' felsőház is tartani fog kerületi üléseket.

Egy tekintetre ugy látszik, hogy a' kerületi ülések: szabálytalanság, mellyet a' rendezéssel meg kell szüntetni; mélyebben tekintvén azonban a' dologba, meggyőződünk, miszerint kell valaminek lenni, mi eltávolítsa, hogy a' házak nevezetes tárgyakban is rögtönözhessenek, 's általában kerülni kell, hogy a' törvényjavaslatok csak egyszer legyenek szönyegen mindenik háznál. Azaz, kell lenni előkészítő üléseknek. Így látjuk Franciaországban az osztályüléseket (bureaux), Angliában a' billett' háromszori felolvastatását mind a' két házban. Távolság tehát, hogy a' létező kerületi ülések eltörölendők volnának, a' felsőházba is be kellene ezen előkészítő üléseket hozni, hogy így minden törvényjavaslat mind a' két házban két tárgyalás alatt menjen keresztül, 's ezen üléseket itt is ezen szokott névvel lehetne nevezni: kerületi ülés. Előre is megjegyzem, mi alább a' szerkezetben meg van említve, hogy ezen előkészítő ülésen mulhatlanul átmenni csak a' törvényjavaslatoknak kellene.

5) Hogy a' házak országos üléseikben hozott ha-

tározataikat azon egy évi ülés alatt meg nem semmisíthetik.

A' házak egymással csak országos üléseik által állván közlekedésben, ha valamelyik a' másiknak javaslatát határozottan elveti, ezen elv szerint többé azon évi ülésben nem lehet azt sürgetni. Ez egy tekintetre sokaknak talán nem fog tetszeni; de miután fel kell tennünk, hogy ha valamit egyik ház nem módosítani, hanem határozottan visszavetni akar, minden sürgetés mellett sem fogja azt azon egy évi ülésen mégis elfogadni, legokosabb dolog az időt nem vesztegetni, 's az ilyen dolgot nem is sürgetni. Az évi ülés ugy is három-négy hónapig fogna tartani, mi lenne az időből, ha itt is versenyés volna?

6) Hogy a' házak' jegyzői a' ház' kebelén kívül, de azok által választatnak.

Abban alkalmasint mindenki meg fog egyezni, hogy a' házak magok válasszanak magoknak mind kerületi mind országos jegyzőket, 's az is jobb, ha ezek a' házakon kívül választatnak, mert rendes jegyzőkönyvitel mellett ezen hivatal olly terhes, hogy kérdés, ha vajjon kapnának-e erre a' házak kebelökben alkalmas vállalkozó egyént? A' szorgalmas jegyző különben is annyira el van foglalva hivatala által, hogy nem igen maradhat ideje a' ház' másnemű munkálataiban is egyéniség, résztvevő tag lenni, kár volna tehát ezen hivattal valamely tagot a' ház' többi munkálataitól: tanácskozástól, bizottmányoktól elfogni.

7) Hogy az eddig szokásban levő kerületenkénti választások megszűnjenek.

E' részben, gondolom, elég lesz annak, ki országgyűlésünk' szokásait nem igen ismeri, annyit mondanom, hogy most minden választások úgy történnek, hogy mind a' négy kerületből egyenlő számú tagok választatnak. Mi kétségtelenül haszontalanság.

8) Hogy a' tagok tagsági jogaikat a' ház előtt igazolják.

Minden gyűlésnek természetében fekszik, hogy tagjai jogainak igazolására ő a' lehető legjobb bíró. Különösen természetében fekszik ez az országgyűlésnek, mellynek házai, mint törvényhozó hatalmak, felségi jogot gyakorolnak. Ez olly egyszerű, világos dolog, hogy mind azon sok beszéd ellen, mellyet szűkeklü és óságos politika e' részben conservativ szellemben felhozott, tökéletesen elég ennyit mondani.

8) Hogy az elnök nem vehet részt a' tanácskozásban.

Az elnök' főfeladata az ülésben a' rendet fentartani.

10) Hogy tárgy feletti szavazásnál, míg e' részben törvény nem változtat a' dolgon, ezentul is csak a' megyék vegyenek részt.

E' részben valami változtatást adni elő, annyit tesz, mint az országgyűlés' reformjának terére lépni, mit pedig, mondám, nincs szándékom tenni.

11) Hogy választásoknál megyei és városi követek fejenként, közösen a' közös tömegeből választanak.

Azt hiszem, ez nem az országgyűlési reform' tereére való lépés, 's olly dolog, melly az osztályok' összeolvasztására igen jótékony befolyással lenne.

12) Hogy kétszernél többet egy tárgyban azon egy nemü ker. vagy országos ülésben nem szólhatni.

Kétszer is sok talán. Egyébiránt ez csak azt teszi: a' ház' különös engedelmé nélkül.

13) Hogy a' szónokok' számára szóhely (tribune) van.

Ez már csak azért is kívánatos, mivel e' nélkül nem igen lehet a' szónokot hallani. A' teremnek minden részéből ugyanis bizonyosan nem lehet egyenlően a' beszédet hallani. Egyébiránt a' ház' elnézésével különben is mindenki mindig szólhat ülőhelyéről.

14) Öt tag kívánatára titkos ülést tarthatni; ezen öt tag' neve jegyzőkönyvbe iratván.

15) Minden indítványt, legyen az akár törvényjavaslat, akár pedig egyszerű határozati tárgy, vagy módosítvány 'stb. mindig szerkezve kell beadni.

16) Minden törvényjavaslat, mielőtt tárgyalás alá kerül, bizottmányi vizsgálaton megy át.

17) Minden törvényjavaslat először általánosan, azután czikkenként tárgyalatik, 's elfogadtatván egyenként a' czikkek, végül ismét az egész törvényjavaslat elfogadása iránt kell szavazni.

Ezen három művelet (operatio) lényegesen szükséges a' tanácskozáshoz, mert e' nélkül örökké mostani képtelen országgyűlési gyakorlatunkban fuldoklunk, mellynél fogva, hogy valamelly törvényjavaslat nem

mondom csak czikkenként tárgyalassék, hanem csupán czikkenként elő is terjesztethessék, megtörténik már általános tárgyalása és elfogadása. Tehát midőn még a' czikkenkénti szerkezet készen sincs. Azaz, most is meg van nálunk ezen három művelet, hanem ősi rendtelenségben, mert nálunk bizottmányok készítik a' törvényjavaslatokat, a' bizottmányokat pedig igen természetesen csak akkor lehet kiküldeni, miután már a' dolog szavazás által el van döntve. Nem mondom, hogy e' részben minden előzetes tanácskozás szükségtelen, de ez minden esetre nem lehet egyéb előzetes tanácskozásnál, melly soha sem lehet olly érdemleges, minő az általános tárgyalás lehetne, midőn már a' törvényjavaslat szerkezetben elő van terjesztve, mit azonban ezen előzetes tanácskozás előre fel szokott emésztetni. Ezen fonákság és rendtelenség tehát csak onnan van, mivel a' helyett, hogy szerkezett törvényjavaslatok terjesztetnének elő, nálunk csak azt szokták indítványozni, hogy a' ház bizza egy kinevezendő bizottmányra azon indítványnak szerkezetét, törvényjavaslatba való alakítását.

Az országgyűlési rendezésnek, vagyis rendszabályoknak e' következő négy része lehet:

1) A' két háznak a' királylyali viszonyait illető rendszabályok.

2) Az elegyes üléseket, 's a' két háznak egymás közötti viszonyait illető rendszabályok.

3) Az alsóház' rendszabályai.

4) A' felsőház' rendszabályai.

Az első pont alatti rendszabályokat mulhatlanul törvény által, vagyis a' törvényhozás mind három részének közmegegyezésével kell meghatározni. A' második pont alattiakat a' két háznak, a' harmadik és negyedik pont alattiakat pedig külön-külön mindenik háznak kell megállapítani.

I.

A' két háznak a' királylyali viszonyait illető rendszabályok.

1-ső czikk. Az országgyűlést a' király hívja össze, meghatározván összehívó levelében a' megnyitási napot.

Nem tartozik ugyan szorosán véve ide, azonban nem is ártana hozzá tenni, hogy ennek minden évben, és pedig Pesten, kell történni.

2-dik czikk. Ezen összehívó levél a' törvény szerint képviseleti joggal bíró testületekhez küldetik.

3-dik czikk. A' felsőházi tagok az udvari tanács által külön levélben egyenként meghivatnak.

Ez az eddigi szokás szerint is így volt.

4-dik cikk. Az összehívó levélben kitűzött megnyitási napon a' felső és alsóház' tagjai azonegy teremben összegyűlnek.

A' két ház' külön rendszabályainál meg lesz említve, hogy az országgyűlés' megnyitási napja előtt mind a' két ház' előzetes ülésben külön összeül, 's a' király' elfogadására, ha az még ezután érkezik a' városba, avagy csak a' megnyitási napon a' palota kapujánál 'stb. küldöttségeket rendel.

5-dik cikk. Az összehívó levélben kitűzött megnyitási nap, helyben a' király által, három nappal tovább halasztható, miről a' két ház' tagjai egyenként értesítetnek.

Ez eddig is így volt.

6-dik cikk. A' két ház' küldöttségei a' palota' kapujánál fogadják a' királyt, 's vezetik be a' terembe.

Ha a' megnyitási terem a' király' szállásával egy palotában van, természetesen valamely előszobában történik a' fogadás.

7-dik cikk. Leülvén a' király és fővegét feltevén, a' két ház' tagjai is leülnek.

8-dik cikk. A' király felolvasván a' trónbeszédet, az ország' cancellárja a' király' ne-

vében az országgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

E' szerint ezen ülés ennyiből áll: A' király bejő, leül, felolvassa a' trónbeszédet, a' cancellár nyilvánítja, hogy az országgyűlés meg van nyitva. Ha tehát a' trónbeszéd mellett eddig szokásban volt beszédek, az esztergomi érsek és főcancellár által, ezentul is megmaradnak, szükség ide iktatni. Ezek azonban mind lényegnek, mind szertartásnak szükségtelenek.

9-dik czikk. A' király kimenvén a' teremből, ugyanazon küldöttségek visszakisérik, honnan bevezették.

10-dik czikk. A' törvényhozásban mind a' király, mind a' két ház külön-külön kezdeményezési joggal bir. Kivevén az adóügyet, mellyben a' kezdeményezés egyedül az alsóházat illeti. A' felsőház az e' tárgyú törvényjavaslatot egyszerüen elvetheti, de változást nem indítványozhat abban.

Felsőházunk' jogköre e' részben eddig némileg kisebb, némileg pedig nagyobb volt, mint helyesen lenni kell. Kezdeményezési joggal nem birt, 's a' közadó ügyébe 1844-ben belebeszél.

11-dik czikk. A' király' nevében kezdeményezett törvényjavaslatok elegyes ülésben olvastatnak fel, 's a' két ház' tanácskozásában a'

fő- és alcancellárok által védetnek, ha egyébként a' háznak nem tagjai, szavazat nélkül.

Az alkotmányos élet' kerekeit ismerő minden ember károsnak tartja, hogy a' kormány egyes képviselőkkel nem bir törvényhozásunkban. Ime az ut e' célra. Ha a' főcancellár mellett egy pár alcancellár nem elegendő, ezeknek számát lehet szaporítani.

12-dik czikk. Az országgyűlés a' királylyal elegendő ülésből küldött felirat, 's midőn tisztelgőn akar, küldöttség által közlekedik.

Igen kívánatos volna, hogy a' két ház különkülön küldhetne válaszfeliratot a' trónbeszédre, eddig azonban ez nem volt szokásban.

Az országgyűlés' berekesztéséről szükségtelen külön szólni.

II.

Az elegendő üléseket, 's a' két háznak egymásközötti viszonyait illető rendszabályok.

1-ső czikk. A' két ház az országgyűléshez intézett mindennemű királyi közlemények' meghallgatása végett elegendő ülésben ül össze, a' felső ház elnökének meghívására, kihez ezen közlemények érkeznek.

2-dik czikk. A' felsőház' országos ülési hivatalnokai az elegendes ülés' hivatalnokai is.

3-dik czikk. A' király által az országgyűléshez küldött törvényjavaslatok az alsóház által tárgyalatnak először.

Legjobb volna, ha a' király' nevében kezdeményezett törvényjavaslatok, az országgyűlési tanácskozásban résztvevő kormány által, tetszés szerint akármelyik házhoz intéztnének egyenesen. Ha azonban az elegendes üléseket megtartjuk, 's ha, mi egyébiránt az elegendes ülések' megtartásával is lehetne máskép, azt kívánjuk, hogy a' király' nevében kezdeményezett törvényjavaslatok az összes országgyűléshez, következőleg az elegendes ülésekhez intéztesse: mulhatlanul meg kell határozni, hogy mellyik ház vegye ezeket előbb tanácskozás alá. Megjegyzem még, hogy abban semmi fontosságot sem helyezek, miszerint épen az alsóház vegye a' király' nevében előterjesztett törvényjavaslatokat először tárgyalás alá.

4-dik czikk. Ha a' házak valamely hozzájuk érkezett törvényjavaslatot bizonyos változásokkal készek elfogadni, ezen változások szerkezve adatnak elő. Ellenkező esetben pedig egyszerűen csak az mondatik a' határozatban: A' ház elfogadja, vagy el nem fogadja.

5-dik czikk. A' két ház jegyzőkönyvi kiírott cikkének palotaszolgája általi megkül-

désével közlekedik egymással. A' küldeményeket az elnök veszi át, és bizonyítványt ad az átvételről. A' kiírott jegyzőkönyvi czikkek hiteles alakban az elnök' és legalább két titoknok aláírásával adatnak ki.

Alkalmasint minden ember eléggé megunta már a' küldöttségek és hosszas szónoklatok általi divatban levő közlekedést, mellynek terhe alól házaink már is megszokták magokat az országgyűlés' vége felé szabadítani, 's egyszerűen a' kir. táblai előadók által küldik át az elnökök az izeneteket. — Ezen czikk szerint nem is szükséges, hogy a' palota-szolga ülésben adja át a' küldeményt az elnököknek; a' küldeményeket vevő elnök az első közelebbi ülésben ugysis értesíteni fogja a' házat. Ezen czikk szerint továbbá a' két ház között eddig divatban levő izenetek elmaradnának, 's ezek' helyét a' házak' jegyzőkönyvi kiírott czikkei foglalnék el.

6-dik czikk. Az országgyűlés a' királylyal elegyes ülésben kelt felirat által közlekedvén, midőn valamely felirat iránt az egyesség a' két ház között megtörtént, elegyes ülésben jönnek össze, 's itt a' felirat, 's ha ehhez törvényjavaslat van kapcsolva, ez is, valamint minden mellékletei ujlag felolvastatván, a' felirat a' két ház' elnökei által a' gyűlés' színe előtt aláíratik és lepecsételtetik.

7-dik czikk. Midőn tisztelegni akar, az országgyűlés elegyes ülésből megbizott kül-

döttség által közlekedvén a' királylyal, miután ez iránt az egyesség a' két ház között megtörtént, mindenik ház megválasztván kebeléből a' tagokat, kik a' felsőházi országos elnökség' vezérlete alatt együtt járnak el megbízatásukban, a' két ház elegendes ülésben ül össze, 's itt felolvastatván az e' tárgyban határozat, a' küldöttség megbizatik.

Legtanácsosabb levén teljesen mellőzni az országos küldöttségeket, a' tisztelgésen kívül, szándékosan nincs kimondva, hogy az országos küldöttségek minden más esetben is hasonlóan alakíttatnak.

8-dik czikk. Az országos küldöttségek mind a' két ház' részéről egyenlő számú tagokból állanak.

III.

Az alsóház' rendszabályai.

Első szakasz.

A' kerületi ülésekről, ideiglenes ker. ülési hivatalnokokról, tagsági igazolásról, állandó ker. hivatalnokokról.

1-ső czikk. Minden törvényjavaslatnak, akár a' ház' valamely tagja által indítványoztatik, akár pedig a' fejedelem avagy felsőház-

tól jö elő, 's a' törvényjavaslatokban minden legkisebb változtatásnak először kerületi, aztán országos ülésben kell elfogadtatni.

Tehát csak a' törvényjavaslatoknak, 's az ezekben tett változtatásoknak. Egyébiránt ohajtható volna, hogy semmibe se bocsátkozzék az országos ülés, mi már kerületi ülésben nem tárgyaltott.

2-dik czikk. A' kerületi üléseknek az országos ülésekéitől külön elnökei, titoknokai és jegyzői vannak.

3-dik czikk. Az országgyűlés' megnyitása előtt, a' legidősebb jelenlevő tag' elnöksége alatt, előzetes ülés tartatik, mellyben az elnök, sorshuzás utján, (például 12) tagból álló küldöttséget alakít, melly, a' felsőházival együtt, a' megnyitási napon a' palota' kapujánál, a' királyt elfogadja.

4-dik czikk. Az országgyűlés' megnyitása után másnap a' ház kerületi ülésbe ül össze.

5-dik czikk. A' ház' legidősebb tagja az elnöki széket foglalja el, a' négy legfiatalabb pedig titoknoki tisztet visz.

Előre is megjegyezzük, hogy a' titoknokok' tiszte, felügyelni a' jegyzőkönyvre, mellyet a' ház által kebe-

lén kívül választandó jegyzők visznek. Ha e' részben az eddigi szokás inkább tetszik, a' ház saját tagjaiból is választhat jegyzőket, 's ekkor nem lesz titkokokra szükség.

6-dik czikk. A' kerületi ülés, sorshuzás' utján, (például három) mennyire lehet, egyenlő részre oszlik, 's mindenik részből külön, sorshuzás utján, (például három) tagból álló bizottmány küldetik ki, mellyek az illető részbeli tagok' tagsági jogait igazolják.

Némeltyek talán a' kerületenkénti felosztást jobbnak vélik, mivel eddig is ez volt szokásban, midőn a' kerületi ülés választások 'stb. végett alosztályokra oszlott fel; ekkép azonban a' ház nem fog egyenlően felosztva lenni.

7-dik czikk. Az első bizottmány tagjainak tagságát a' második, a' másodikéit a' harmadik, a' harmadikéit az első igazolja.

Ezért szükséges legalább három osztály, három bizottmány, hogy egyik a' másik' tagsági jogait ne igazolja. Többre jelen esekély számu alsóházunkban nincs szükség.

8-dikk czikk. Az időközben jövő uj tagok tagsági jogaik' igazolására a' ker. ülés, sors-

huzás' utján, csak egy igazoló bizottmányt küld ki a' régi tagokból.

9-dik czikk. A' követek tagsági jogait igazoló megbízó leveleiket azon rész bizottmányának, mellyhez tartoznak, bemutatják, mint szinte az illető bizottmányokhoz utasítottak a' követek tagsági jogait kétségbevonó minden feladások is.

10-dik czikk. A' bizottmányok, előadót választván, legelőször azon tagok' névsorát készítik el, kiknek igazoló okleveleik iránt semmi kifogás sincs.

Nem elég, hogy feladás nincs ellenök, hanem az igazoló okleveleknek is rendben kell lenni.

11-dik czikk. Kiknek tagsági jogaik iránt, akár feladás, akár igazoló okleveleik' hiánya nyomán, kifogás van, minden egyes tag iránt külön tétetik jelentés.

Tehát mind akkor, midőn feladás nincs, de az igazoló okleveleket nem tartja kielégítőeknek a' bizottmány, mind akkor, midőn feladás van, 's azzal egy értelemben van a' bizottmány, mind akkor, midőn feladás van, de a' bizottmány nincs egy értelemben a' feladással.

12-dik czikk. A' 10-dik czikk' alá eső tagok a' bizottmányi jelentés' felolvasása után

azonnal tagoknak ismertetnek. A' 11-dik czikk' alá esők iránt az előbbieket szavaznak.

Azaz, a' 10-dik czikk' alá eső tagok iránt nem történik szavazás; a' 11-dik czikk' alá esők iránt pedig szavazás történvén, a' ház a' bizottmányi jelentés' ellenére is határozhat.

Itt volna az esküről szóló czikknek helye, ha szükségesnek tartatik, hogy a' ház' tagjai esküt tegyenek le.

Természetesen, ha ezentul is megelégenők, hogy a' törvényhozás' tagjai csak az elnöknél jelentsék magokat, mind ezen czikkekre az igazolás iránt szükség nincs; minden zárt testületet azonban, a' dolog' természete szerint, magát illeti a' jog, hogy tagjai tagsági jogait igazolhassa.

Itt még arról lehet szó, ha vajjon elegendő-e, ha az alsó és felső ház külön és egyenként rendelkezik tagjai tagságának igazolásáról, 's ha vajjon nem törvénynek kell-e e' részben nyilatkozni? Mindenesetre annyi igaz, hogy a' ház' rendszabályait meghatározni nem a' törvény', hanem magának a' háznak feladata; ha tehát egyes elveket, minő például az igazolási elv, netalán szükséges is az összes törvényhozásnak előbb elfogadni, óvakodjanak a' házak saját rendszabályaik' alkotását illető jogukat elejteni. Legjobb volna talán a' két háznak a' királylyali viszonyait illető rendszabályok között a' házak' ezen joga iránt mellékesen említést tenni, mert e' részben mégis igen

furesa volna saját külön törvényt hozni, miután, a' józan ész szerint, nagyon természetes, hogy a' házakat illeti ezen jog, csakhogy még eddig életben nem volt, de tagadólag sines a' törvény által eldöntve.

13-dik czikk. A' tagsági jogok' igazolása után, mindannyiszori külön szavazás által, általános többséggel, kerületi elnök, ('s egy vagy két) alelnök és négy titoknok választatik.

Második szakasz.

Az országos ülésekről.

14-dik czikk. A' kerületi ülési hivatalnokok' megválasztása után, országos ülési hivatalnokok választatnak, kik a' kerületiekkel azonosok nem lehetnek.

15-dik czikk. Országos ülésben csak olly törvényjavaslatot, 's ebben csak olly változtatást lehet tárgyalni, melly már kerületi ülésben elfogadtatott.

Tehát ha valamelly törvényjavaslat avagy módosítása kerületi ülésben tárgyalatott, de megbukott, országos ülésben ez sem terjeszthető elő. Ha pedig va-

lamelly változtatást kíván az országos ülés eszközölni, a' törvényjavaslatot a' kerületi üléshez visszautasítja.

16-dik cikk. A' ház csak országos ülése által áll közlekedésben a' törvényhozás' más két részével.

17-dik cikk. Országos ülési határozatát a' ház azonegy évi ülésben meg nem semmisítheti.

Meg nem semmisíthetvén a' ház azonegy évi ülésben határozatát, nemcsak el nem veheti azt, mit egyszer elfogadott, de el sem fogadhatja azt, mit egyszer elvetett. Ez azonban nem zárja ki, hogy a' házak módosításokat ne indítványozzanak és illetőleg fogadjanak el a' hozzájok érkező törvényjavaslatokban. Azon esetben azonban, ha valamelly törvényjavaslatot egyik ház egyszerűen elvet, ez azonegy évi ülésre végkép le van téve. Nálunk, hol olly sok izenetet szokott a' két ház egymással majd minden tárgyban váltani, ezen pont sokaknak alkalmasint nem fog tetszeni A' letevés azonban csak azon esetben történik, midőn a' másik ház egyáltalában nem akarja elfogadni a' törvényjavaslatot még csak elvileg sem, 's kétségtelenül sajnos dolog lehet a' kezdeményező háznak a' másik ház' elvetése miatt egyet-mást letenni, de minden esetre mégis ezt kell megállapítani időkímélés' tekintetéből. Legfőlebb még azt lehetne egy következő cikkben megállapí-

tani, hogy ha például három évi ülésben ismétel valamely ház azonegy kivánságot, a' törvényjavaslat azon ház' elfogadása nélkül is királyi megerősítés alá terjesztessék. Én részemről nem vagyok barátja az ilyen erőszakossági szinnel bíró megállapodásnak, de, mint látjuk, még ezen esetben sem lehetne, azonegy évi ülésben, tovább sürgetni az egyszer elvetett törvényjavaslatot a' kezdeményező háznak.

18-dik czikk. Olly ügyben, mellynek nem törvényjavaslat a' tárgya, egyedül országos ülésben is határozhatni.

Legtanácsosabb azonban szokásba venni, hogy, mennyire lehet, minden dolog előbb kerületi ülésen menjen át.

19-dik czikk. Az országos ülés a' kerületi ülés' határozatát, törvényjavaslatok' ügyében, azonegy nap tárgyalás alá nem veheti.

Igen jó, ha az ember magát kialuszsza, mielőtt valamely tárgyban végkép ítéletet hoz. Általában a' ker. ülések azért volnának, hogy rögtönzött határozatai ne legyenek a' házaknak. De ha azonegy nap, azonegy órában lehetne valamit, az elnökök és titoknokok felváltásával, mert ennyiből állana a' ker. és országos ülések közötti különbség, mind kerületi, mind országos ülésben tárgyalni, kijátszatnék ezen czél.

Harmadik szakasz.

A z ü l é s e k ' t a r t á s á r ó l .

20-dik cikk. Az elnök' feladata: fentartani az ülésben a' rendet, tehát örködni a' rendszabályok' megtartása felett, kijelenteni, a' feljegyeztetés' során, kit illet a' szó, feltenni a' kérdéseket, nyilvánítani a' szavazás' eredményét, kimondani a' ház' határozatát, 's a' ház' nevében, 's kívánsága szerint, mint annak képviselője szólani.

Szándékosan van kihagyva azon ismert magyar állítás: „vezetni a' tanácskozás' fonalát,“ mert az elnöki hivatalnak ez nem feladata. Az elnök-ideal nem törődik azzal, mit fog a' gyűlés határozni, sőt nem szabad arra törekednie, hogy így vagy amúgy határozzon a' gyűlés, hanem csak arra ügyel fel, hogy minden rendesen menjen. Az elnöknek arra semmi gondja, igazat avagy nem igazat mond-e valamely szónok, avagy a' többség, hanem csak arra ügyel fel, hogy a' rend fentartassék. Az elnök nem ur a' gyűlés felett, kinek kellene, sőt szabad volna a' gyűlést ide oda vezetni, hanem biztos annak kebeléből, ki annak nevében, és jóváhagyásának reménye fejében szól és tesz. Bármit akar is tehát az elnök, ha a' többség ellene felszólal, nem történhetik meg.

21-dik czikk. Az elnök csak akkor bir szavazattal, ha azok két egyenlő részre oszlanak.

22-dik czikk. Az elnök nem vehet részt a tanácskozásban, hanem csupán a' kérdés' mi-ben voltát adhatja elő, 's viheti vissza, ha eltér, a' tanácskozást. Ha az elnök részt akar venni a' tanácskozásban, székét az al-elnöknek engedi át, 's mielőtt a' kérdés alatti tárgy be nem végeztetik, nem foglalhatja azt el ismét.

23-dik czikk. Az elnök a' tagokat nyomtatott czédula által, mellyen a' napi rend meg van említve, hívja meg az ülésekre.

24-dik czikk. Napi rendét a' ház maga határozza meg.

Tehát midőn más nincs napirenden, a' napirend' meghatározása van napirenden.

25-dik czikk. A' titoknokok felügyelnek a' jegyzőkönyv' vitelére; a' következő ülésekben felolvassák azt; a' jelentés' rende szerint feljegyzik a' szólani akarókat; összeszámítják a' szavazatokat; felolvassák az előterjesztett szerkezeteket, módosítványokat, 's általában minden a' házzal közlött iratokat.

Ha minden évben tartatik országgyűlés, a' hivatalnokok csak egy évre választatnak.

26-dik cikk. Az elnök nyitja meg és zárja be a' napi üléseket, jelenti ki, mindenik' végével, a' ház' helybenhagyásával, a' következő ülés' idejét, valamint a' napirendet is, mellyet ezenkívül a' teremben is kifüggesztet.

27-dik cikk. Ha a' titoknokok az ülésben meg nem jelenhetnek, írásban értesítik az elnököt az ülés előtt.

Ha legalább két titoknok jelen nincs, ezek' pótlására a' jelenlevő tagok közül az elnök nevez ki.

28-dik cikk. Minden ülés a' multnak jegyzőkönyve felolvasásával kezdetik.

Nálunk jelenleg nincs is az üléseknek jegyzőkönyve.

29-dik cikk. Ha észrevétel tételik a' jegyzőkönyv' szerkezetére, az észrevételt tevő után az olvasó titoknokot illeti a' szó.

30-dik cikk. Ha ezzel a' dolog nincs ki-egyenlítve, a' változtatás iránt az elnök megkérdi a' házat.

31-dik cikk. Ha a' változtatás elfogadatik, az új szerkezet vagy még azon ülésben, vagy legalább a' következőben felolvastatik.

32-dik cikk. A' jegyzőkönyv meghitelesítettén, a' titoknokon kívül az elnök által is azonnal aláíratik, 's ezen példányról tisztáztatik le a' ház' levéltára számára.

33-dik cikk. A' jegyzőkönyv' hitelesítése után az elnök értesíti a' házat a' hozzá beadott hivatalos irományokról, levelekről, kivévén a' névteleneket.

34-dik cikk. A' háznak benyújtott művek' tartalma nem adatik elő, hanem csupán a' címet mondja meg a' titoknok, 's ezzel a' ház' könyvtárába tételnek.

35-dik cikk. Az elnöki jelentés után a' napi renden levő tárgy vétetik tanácskozás alá,

36-dik cikk. A' napirend' ügyében, 's rendszabályok' idézése iránt mindig előbb jár a' szó, mint a' napirenden levő tárgy iránt, 's az ekkép támasztott kérdés' eldöntése végett félbenszakaszatlik annak tárgyalása.

37-dik cikk. Az előzetes kérdés, ha vajjon kell-e valamely tárgyról tanácskozni; továbbá a' más ülésre való elhalasztás, vagy valamely rendszabályi cikk iránti felszólalás, ha az indítványozó egy tag által pártoltatik, a' napirenden levő tárgy feletti tanácskozás' meg-

kezdése előtt, 's illetőleg megszakasztásával bocsáttatik szavazás alá.

A' napirend' ügyében előbb járván a' szó, mint a' főkérdés iránt, a' tagok' mindennemű jelentései, hogy például valamely indítványt akarnak tenni, a' napi renden levő tárgy' felvétele előtt, az elnöki jelentés után történnek. Szinte ez történik, ha a' napirenden levő tárgyat kívánja valaki más ülésre halasztatni 'stb., mert ez mind a' napirend' ügyében tett kérdés.

38-dik czikk. Minden rossz szándéku' czélzás, személyeskedés tiltva van a' beszédben.

Itt az elválasztó vonalat nem lehet előre meghatározni, 's minden egyes esetben a' házat illeti a' jog elhatározni, tulment-e valaki a' határon, avagy nem; meg van-e sértve ezen czikk, avagy nincs?!

39-dik czikk. Beszédében senkit sem szabad félbeszakasztani. Ha a' szónok megengedi, közbevetőleg tehetni néhány szót, 's adhatni felvilágosítást.

40-dik czikk. Csak az elnök utasíthatja az attól eltérő szónokot, és pedig beszéde' megszakasztásával is, rendre. Az elnök' rendreutasítása után a' rendreutasítottat illeti a' szó, ha magát menteni akarja.

Csak az elnöknek levén rendreutasító joga, a' tagok csak az elnököt szólíthatják fel, hogy valamely szónokot rendre utasítson, mit, ha a' többség kíván, az elnöknek megtenni kötelessége.

41-dik czikk. Ha valamely szónok egy beszédben kétszer rendreutasított, másodszor is szót engedvén előbb neki, az elnök megkérdi a' házat, nem fog-e szónoknak azon ülésben, azon tárgyban továbbá megtiltatni a' szó, mire a' ház, tanácskozás nélkül, felállás és ülve maradás által szavazván, azonnal felel.

42-dik czikk. Ha valaki közbevágással zavarja a' rendet, az elnök, névszerinti megszólítás mellett, rendre utasítja; ismétlés' esetében az elnök megkérdi a' házat, 's ha ez a' rendreutasítást magáévá teszi, a' tény jegyzőkönyvbe iktattatik, 's ha ekkor az illető ellenszól, a' ház nevében történik a' beiktatás, és pedig megrovással. Egyébként az elnök egy szerü rendreutasításai nem jönnek jegyzőkönyvbe.

Spanyolországban csak háromszori rendreutasítás után lehet a' szónokot a' beszédtől eltiltani. Angliában pedig a' határozat a' kihágás' minőségétől függ, 's egyszeri rendreutasítás után is el lehet a' szónokot a' beszédtől tiltani, sőt ehhez megrovást is lehet kötni, sőt be is lehet őt zárni, sőt tagságától is meg lehet őt fosz-

tani. Amerikában az első rendroutasítás után le kell a' szónoknak ülnie, 's először az határoztatik el, ha vajjon folytathatja-e beszédét, mit meg is tagadhatni, sőt megrovást is lehet hozzá kötni.

43-dik czikk. Ha az ülés zajossá válik, 's az elnök nem csendesítheti le a' zajt, előre megmondja, hogy az ülést felfüggeszti, ha ez nem használ, egy órára megszünteti az ülést. Rendesen a' ház' helybenhagyásával történik az elosztás.

44-dik czikk. Kétszernél többször, a' ház' engedelmé nélkül, senki sem szólhat azon egy tárgy feletti tanácskozásban, külön-külön a' kerületi vagy országos ülések' során.

Azaz, ezt úgy kell érteni, hogy akár hány ülésben tart is a' tanácskozás, az egész tárgyalás alatt csak kétszer szólhat egy szónok a' ház' engedelmé nélkül.

45-dik czikk. Senki sem szólhat előzetes szókérés nélkül.

Ha szóhely van, csak a' ház' engedelmeivel szólhatnak a' szónokok helyökről.

46-dik czikk. A' szónokok a' feljegyeztetés' rende szerint szólnak, de, meddig a' tanácskozás alatt levő tárgynak mind mellette,

mind ellene vannak feljegyezve, egymást váltva a' védők és ellenzők.

47-dik cikk. A' feljegyzetteknek jogában áll másnak átengedni a' szót, melly esetben, ha az is fel volt jegyezve, kinek a' szó átengedtetett, annak során fog az átengedő szólani, ellenkező esetben pedig csak új feljegyzetés' során szólhat az átengedő.

48-dik cikk. Minden tárgy előbb általánosan, azután czikkenként tárgyalatik.

Természetesen, ha az általános tárgyalásban senki sem akar részt venni, azonnal a' czikkenkénti tárgyalás következik.

49-dik cikk. Ha tíz tag kívánja, a' tanácskozás' berekesztése az elnök által ajánltathatik; de míg valaki szólani akar, a' tanácskozást berekeszteni nem lehet.

50-dik cikk. Ha valaki kívánja, minden cikk külön pontokra tagolva bocsáttatik szavazás alá.

51-dik cikk. Ha öt tag kívánja, kiknek neveik jegyzőkönyvbe iratnak, a' ház titkos ülést tart.

52-dik cikk. Kétes szavazás után új kísérlet tétetvén, e' közben nem lehet beszédet tartani.

53-dik cikk. A' szavazás választásoknál és minden más lehető személyes ügyekben titkosan történik. Egész törvényjavaslatok iránt névsor szerinti felszólítás' nyomán fenszóval. Más esetekben felállás által nyilatkozik a' ház; először a' pártolók, azután az ellenzők állanak fel. Ha ilyenkor kétség van, és mindannyiszor, midőn azt legalább tíz tag kívánja, névsor szerinti felszólítás mellett történik a' szavazás.

54-dik cikk. Ha szavazás előtt, vagy kétes kísérlet után, husz tag, az elnöknek átadván feljegyzett neveiket, titkos szavazást kíván, minden esetben ez történik.

55-dik cikk. A' névsor szerinti szavazás' esetében egyszer felolvastatván a' névsor, a' neveikre felszólalók' szavazatai feljegyeztetnek, 's ezután a' fel nem szólalók' nevei másodszor is felolvastatnak.

A' szerkezet azért nem szól világosan csak az időközben érkezőkről, mert a' jelenlevőknek is lehet az első felszólításkor nem szavazni.

56-dik cikk. A' névsorszerinti felszólításnál csak egyszerű „igen“ vagy „nem“ szóval szabad felelni.

57-dik cikk. Midőn felállás és ülvemaradás által nyilatkozik a' ház, az eredményt az elnök és titoknokok határozzák meg; ha kétség van, újra történik nyilatkozás; ha a' másodszori kísérlet után is kétséget látnak a' ház' hivatalnokai, névsor szerinti szavazás történik.

58-dik cikk. Titkos szavazásra, a' névsor' felolvasásával, minden tag egy fehér és egy fekete golyót kap; a' fehér golyót a' kijelelt elfogadási ládába teszi, a' feketét pedig az elvetési ládába. Végig menvén a' névsoron, a' fel nem szólalók' nevei másodszor is felolvasatnak.

59-dik cikk. Választásoknál mindenik tag czédulára irván a' választandó' nevét, ezt teszi a' kijelelt ládába.

60-dik cikk. Szavazásra az elnök teszi fel a' kérdést, melly iránt a' szavazás' megkezdése előtt kell szólni.

61-dik cikk. A' titkos szavazás' bevégzésével a' titoknokok kosárba öntik először az

egyik, azután a' másik ládából a' golyókat, 's láthatóan megolvassák azokat. A' számolást a' titoknokok teszik meg, 's az eredményt az elnök mondja ki.

62-dik czikk. A' szavazás' érvényére megkivántatik, hogy a' követek' többsége jelen legyen. Midőn elegendő szamu tagok' hiánya miatt szavazás nem történhetik, a' jelen nem levők' nevei a' jegyzőkönyvbe iratnak.

Most még természetesen, a' szavazatok csak megyenként számíttatnak alsó házunkban, de rövid időn bizonyosan fejenkénti szavazás fog lenni, 's ezért készítettem ekkép ezen szerkezetet. A' felsőházban a' tagsági joggal bírónak felét nem kívánhatván meg a' szavazás' érvényére, talán 30—40 tagot kellene kívánni.

63-dik czikk. Minden elfogadott tárgy a' ház határozatának neveztetik.

64-dik czikk. A' ház semmiféle ellenmondást sem fogad el határozatai ellen.

Negyedik szakasz.

A z i n d í t v á n y o z á s r ó l.

65-dik czikk. A' háznak minden tagja adhat elő indítványt avagy módosítványt.

66-dik czikk. Minden indítvány, ha törvényt czéloz, törvényjavaslat-alakban 's kerületi ülésben adatik elő.

67-dik czikk. Ha valamely tag indítványt akar előadni, azt bejelenti a' ker. ülésnek.

68-dik czikk. Ekkor indítványának csak tárgyát mondja meg, magát az indítványt pedig szerkezve a' háznak beadja.

69-dik czikk. A' benyújtott indítvány' kinyomatása, tagok' közötti szétosztatása elhatározatván, tárgyalási ideje is kitűzetik.

Az indítványozási joggal rokon dolog, ha valamely ügyben a' jelenlevő kormányi tagoktól felvilágosítást kíván valamely tag kérni, vagyis: az interpelláció jog. Mindkettőre, tetszése szerint, a' ház tűz ki időt, mert egyedül a' ház rendelkezhetik napirend' ügyében. Az indítványt és interpellációt azonban a' ház meg nem tagadhatja, hanem csak elhalaszthatja, mert napirendét ugyan maga határozza meg, 's ennél fogva kihagyhatja ebből az előadatni szándékolt indítványt vagy interpellációt, de a' napirend iránti megállapodás csak ideiglenes, melyet mindennap meg lehet változtatni, 's ennél fogva mindennap ujlag sürgetheti az illető tag, hogy indítványának avagy interpellációjának meghallgatására időt tűzzön ki a' ház. Természetesen azonban az indítvány' kinyomatását, 's a' tagok közötti szétosztatását el sem halaszthatni.

70-dik cikk. Elérkezvén a' kitűzött idő, az indítványozó indítványát kifejti, 's a' ház, az indítvány elvének vitalásával, elhatározza, ha vajjon tárgyalás alá fogja-e venni az indítványt.

71-dik cikk. Ha a' ház azt határozza, hogy az indítvány nem fog tárgyalás alá vétetni, azon évi ülésben (vagy, ha nem évenkénti ülésű országgyűlések vannak, azonegy országgyűlésen) nem lehet ismét azon indítványt előadni.

72-dik cikk. Ha a' ház csak elhalasztja a' tárgyalás alá vételt, ennek megtörténtét mindig lehet sürgetni.

73-dik cikk. Ha a' ház azt határozza, hogy az indítvány tárgyalás alá vétetik, ha törvényjavaslat van szóban, bizottmányra bizatik annak megvizsgálása. (Lásd alább a' bizottmányokról.)

Itt talán azt mondhatná valaki, hogy miután ugyis minden törvényjavaslatnak kerületi és országos ülésben kell tárgyalatnia, szükségtelen, hogy még azonkívül rendesen bizottmányi vizsgálaton is menjenek keresztül; egyes rendkívüli esetekben és nevezetesebb kérdésekben különben is megvizsgálathatja tárgyalás alá vétel előtt a' kerületi ülés a' törvényjavaslatokat. A' bizottmányi vizsgálatnak azonban azon igen jó oldala van, hogy ekkor a' bizottmányi előadóban rendes bírálóra bizatik a' törvényjavaslat, ki sokkal szorgalma-

sabban fog igyekezni, hogy a' törvényjavaslat tárgyának mélyébe bocsátkozzék, 's ekkép sokkal gondosabban meg lesz vizsgálva a' tárgy, mint különben talán igen könnyen történnék. Abban pedig épen semmit sem kell bizni, hogy a' nehezebb kérdéseket ugyis megvizsgálthatja bizottmány által a' kerületi ülés, mert csak ha kissé ismerjük is a' politikai életet, nem tagadhatjuk, miszerint a' pártok' legközönségesebb tacticája épen a' legnagyobb, legnehezebb kérdéseket nagyon természetes és egyszerű dolognak mondani.

74-dik czikk. A' bizottmányi jelentés felolvasatván, az indítvány' tárgyalására időt háztároz a' ház.

75-dik czikk. Ha nem törvényjavaslatot czéloz, ha csak a' ház máskép nem rendelkezik, bizottmányi vizsgálat nélkül azonnal tárgyalás alá vétetik, kifejtéskor, az indítvány.

76-dik czikk. Az indítványozónak szabadságában áll indítványát a' tárgyalás alatt és akármikor visszavonni; ha azonban más valaki azt magáévá teszi, a' tárgyalás tovább foly.

77-dik czikk. A' tárgyalásnak két része van. Először az elv, lényeg általánosan tárgyalatik, azután a' cikkenkénti tárgyalás következik. Az általános tárgyalás' bevégeztével,

ha kívánatlik, felállás és ülve maradás által nyilatkozik a' ház, 's kétség' esetében szavazás történik, ha vajjon megtörténjék-e a' cikkenkénti tárgyalás.

78-dik cikk. Minden cikkénél a' tárgyalat javaslatnak előbb a' módosítványok, 's illetőleg almódosítványok iránt történik szavazás.

79-dik cikk. A' módosítványokat, almódosítványokat vagy pótlékokat szerkezve indítványozván, hogy szavazás alá kerülhessenek, legalább egy tagnak kell pártolni. Ha huszonnégy órával korábban a' bizottmányval közölve nem voltak, a' bizottmány akármellyik tagjának kívánatára ehhez utasíthatnak.

80-dik cikk. Az előterjesztett módosítványokat, almódosítványokat és pótlékokat a' ház is bizottmányhoz utasíthatja.

81-dik cikk. A' 79-dik és 80-dik cikkek' eseteiben az illető cikkek' tárgyalása a' következő ülésig elhalasztatik, 's ez alatt a' bizottmányi vizsgálat alá adott módosítványok, almódosítványok és pótlékok ki is nyomatnak, 's a' ház' tagjai között szétosztatnak.

82-dik cikk. Elfogadtatván egyenként a' cikkek, végül az egész javaslat iránt történik szavazás.

83-dik cikk. Ha valamely módosítvány vagy pótlék elfogadtatik, vagy a' javaslat' valamely cikke elvettetik, az egész iránt azon ülésben, mellyben ez történt, nem lehet szavazás. 'S azon nap, midőn az egész javaslat iránt történik szavazás, a' szerkezetben tett változások újra szavazás alá kerülnek.

84-dik cikk. A' szavazás' eredményét az elnök következőleg mondja ki: A' ház elfogadja. Vagy: A' ház nem fogadja el.

Ötödik szakasz.

A' királytól vagy felsőháztól érkezett törvényjavaslatokról.

85-dik cikk. A' királytól vagy felsőháztól érkezett törvényjavaslatok az alsó ház' országos ülésében felolvasatván, kinyomatnak, és a' tagok között szétosztatnak.

86-dik cikk. A' kerületi ülés ezen törvényjavaslatok' megvizsgálására bizottmányt nevez ki. A' további eljárás a' 74, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84-dik cikkekre szerint történik.

87-dik cikk. Ha a' ház, az általános tárgyalás' bevégeztével, azt határozza, hogy a'

czikkenkénti tárgyalás nem fog megtörténni, a' törvényjavaslat el van vetve.

88-dik czikk. Ha a' törvényjavaslat a' felső háztól érkezett, mindennemű határozata az alsó háznak ez ügyben a' rendes uton közölitetik vele. A' király' nevében előadott törvényjavaslatok' sorsáról a' ház' jegyzőkönyve tesz tanuságot.

Azaz, ha el nem fogadtatnak, a' dolog abban marad; ha pedig elfogadtatnak, a' ház által a' másik ház' elfogadása alá terjesztetnek.

89-dik czikk. Pénzügyi és számadási törvényjavaslatoknál a' czikkenkénti tárgyalás nem maradhat el.

*)

Hatodik szakasz.

A' bizottmányokról.

90-dik czikk. A' törvényjavaslatok kerületi ülésben titkos szavazattal választott bizott-

*) Ha olly országgyűlésünk volna, melly több évre választatnék ugyan, de minden évben tartana ülést, ide ezen czikk jőne még: Azonegy országgyűlésnek későbbi éveiben a' korábbi évi ülésekről bizottmányi jelentéssel elmaradt törvényjavaslatokat, újabb bizonyítmányi vizsgálat nélkül is, tárgyalás alá lehet venni. — Ez természetesen csak a' napi rendből elmaradt, de nem tárgyalásban megbukott törvényjavaslatokra értendő.

mányok által vizsgáltnak meg, 's ezek készítik el a' felirati javaslatokat is azokhoz.

91-dik czikk. Valamelly működő bizottmányt a' ház más ügyben is megbízhat.

Ez azért van, mivel sokszor csekélyebb érdekű törvényjavaslatok vannak, mellyekért szükségtelen külön új bizottmányt választani, 's mert jöhetnek bizonyos, már vizsgálat alatt levő törvényjavaslatokkal rokon ujak is, mellyeket legjobb azonegy bizottmánynak adni át.

92-dik czikk. A' törvényjavaslat-vizsgáló bizottmányok öt tagból állanak.

93-dik czikk. A' bizottmányok saját kebelökből előadót választanak, ki a' házhoz teendő jelentésében a' bizottmány' részéről okadatolt véleményét terjeszt a' törvényjavaslatról elő.

94-dik czikk. A' bizottmányok a' ház' napirendéhez tartják magokat működéseikben.

95-dik czikk. A' bizottmányi jelentés, legalább huszonnégy órával ker. ülésbeni felolvastatása előtt, kinyomatva szétosztatik a' ház' tagjai között.

96-dik czikk. Az indítványozó nem lehet tagja a' javaslatát vizsgáló bizottmánynak;

szabadságában áll azonban a' bizottmány' ülésiben, határozó szavazat nélkül részt venni.

97-dik cikk. Az országos pénztári számadások' megvizsgálására tiz tagból álló bizottmány választatik.

98-dik cikk. A' kiadási és bevételi felvétel' (budget) megvizsgálására hasonlóan tiz tagból álló bizottmány választatik, melly az előbbi czikkbelivel közös tagokat nem birhat.

*)

Hetedik szakasz.

A' f o l y a m o d v á n y o k r ó l.

99-dik cikk. A' kerületi ülési elnök a' házhoz érkező folyamodványok' sorozatát, a' folyamodók' neveivel 's a' tárgyak' rövid megemlítésével, kinyomatván, 's a' tagok között szétosztatván, a' folyamodványok egyenesen az ezek' vizsgálására választott bizottmányhoz utasíttatna.

*) Nem lehet szerkezetben ajánlani, de óhajtható, hogy a' bizottmányi tagok' választásánál semmi tekintet se legyen a' kerületekre, megyei és városi követekre, hanem mind-czek által közösen és vegyesen történjék a' választás, ha bár egyébként csak a' megyék' szavazatai számíttatnak is az ülésekben.

100-dik czikk. A' ház egy állandó öt tagból álló bizottmányt nevez ki a' folyamodványok' megvizsgálására.

101-dik czikk. Ezen bizottmány a' beadás' rende szerint fog jelentést tenni előadója által a' folyamodványokról.

102-dik czikk. A' bizottmány minden héten legalább egy folyamodványról jelentést fog tenni a' ker. ülésnek.

103-dik czikk. Legalább két nappal a' folyamodványi bizottmány jelentésének felolvasása előtt, nyomtatott lapok által értesíteni fognak a' ház' tagjai a' napról, midőn a' jelentés fel fog vétetni, továbbá a' folyamodvány' tárgyáról, 's beadatási számáról, valamint beadójának nevéről és lakása helyéről.

E' végre legjobb volna rendszeren valamely napot, például szombatot, megtartani.

104-dik czikk. Több bizottmány' tagságát nem tartoznak a' tagok egyszerre elvállalni.

Nyolczadik szakasz.

A' küldöttségekről.

105-dik czikk. A' küldöttségek országos ülésben és sorshuzás után alakítatnak az el-

nök által. Számukat mindannyiszor a' ház határozza meg. Az elnök, alelnökök, kik egyszersmind hivatali rendben szónokai a' küldöttségeknek, a' titoknokokkal együtt mindig azokhoz tartoznak.

Bizottmányoknak nevezem a' commissiókat, melyek dolgoznak, például törvényjavaslatot vizsgálnak 'stb. ; ezek a' 90-dik czikk szerint választatnak. Küldöttségeknek nevezem pedig a' deputatiókat, mellyek tisztelegnek ; ezeket szükségtelen választani.

Kilenczedik szakasz.

A' jegyzökröl, jegyzökönyvekröl és nyomtatványokröl.

106-dik czikk. A' ház, kerületi és országos ülési hivatalnokainak közös hat ajánlottaiból, két jegyzöt választ kebelén kívül, kik a' titoknokok' felügyelése mellett az ülések' jegyzökönyveit viszik.

107-dik czikk. A' jegyzökönyvek követezőleg szerkesztetnek : A' jegyzök saját jegyzeteik szerint minden szónokot, ki a' tanácskozásban részt vesz, megemlitenek, 's röviden előadják a' beszédek' tartalmát. Ha valamely tag beszédének vázlatát a' jegyzökönyv' szá-

mára beadja, a' jegyzők saját jegyzeteikhez ragaszkodhatnak, ha valamire nem emlékeznek, mi az illető szónok' irásban beadott beszédében foglaltatik. A' jegyzők által szerkesztett jegyzőkönyvben az elnök által kirendelt soros titoknok változtatást tehet. Ugyanez olvassa fel azt az ülésben, hol a' tagok által előadott kifogások iránt a' ház határoz. A' jegyzőkönyvben továbbá előadatnak minden előszóval tett jelentések. Az irott jelentések, törvényjavaslatok 's minden más oklevelek pedig csak megemlítetnek, 's külön kinyomva mellékeltetnek hozzá. Olly indítványok, mellyek azért buknak meg, mivel senki sem pártolja, a' jegyzőkönyvben nem említetnek meg. Előadatik végre minden tárgyban a' ház' határozata.

Az elegendes ülésekről szóló rész' 5-dik cikke szerint a' két ház jegyzőkönyvi kiírott cikke által közlekedik egymással, de ezek alatt csak magát a' ház' tulajdonképeni határozatát kell érteni.

108-dik cikk. A' jegyzőkönyvet a' ház' ülésében a' soros titoknok olvassa fel, miután a' jegyzői szerkezet korábban jóváhagyását megnyerte.

Azaz, a' jegyzők szerkesztik ugyan a' jegyzőkönyvet, de a' titoknokok olvassák fel az ülésben, 's mielőtt ezt tennék, tetszésök szerint változtatást tehetnek azokban.

109-dik cikk. A' meghitelesített jegyzőkönyv letisztáztatván, az elnök és két titoknak által aláíratik, 's ezen alakban a' ház' levéltárába tételik; továbbá ülésenként kinyomatik, 's a' ház' tagjai között szétosztatik.

A' 32-dik cikkben szó van az elnök és egy titoknak' aláírásáról, de ez nem a' levéltári példányra értetik, hanem közvetlen arra, melly az ülésben felolvastatván, meghitelesítettik, 's mellyről a' levéltári példány is letisztáztatik.

110-dik cikk. A' jegyzőkönyv, törvényjavaslatok, bizottmányi jelentések rendesen kinyomatnak. Minden más irat, ha, a' tanácskozás' folytán, a' ház szükségesnek tartja használatát, határozat által kinyomathatik.

111-dik cikk. A' ház nyomtatványainak hibátlanságára a' jegyzők ügyelnek.

112-dik cikk. A' ház' minden nyomtatványából példányt kapnak a' tagok.

113-dik cikk. Ülésekben a' jegyzők, a' titkok mellett, az elnök' közelében ülnek.

Természetesen a' jegyzők, mint nem tagok, semmi esetben sem szólhatnak.

114-dik cikk. Betegség' vagy bárminő akadály' esetében a' jegyzőket a' titoknokok pótolják.

115-dik cikk. A' jegyzők az egész országgyűlés' idejére választatnak, 's havonként (például 200) pengő forint fizetést húznak. Ha a' ház jegyzőivel megelégedve nincs, időközileg is újakat választhat.

Ha évenkénti ülése volna az országgyűlésnek, a' jegyzői fizetésnek is évenkéntinek kellene lenni.

Tizedik szakasz.

A' ház' cselédeiről.

116-dik cikk. A' ház cselédeinek számát az országos ülési elnök határozza el, 's rendezi el azok' szolgálatát.

117-dik cikk. Az országos ülési elnök' intézkedése a' ház' jóváhagyása alá terjesztetik, 's ezen többé, a' ház' előzetes megegyezése nélkül, változást nem tehet.

Tizenegyedik szakasz.

A' ház' irodájáról, könyv- és levéltáráról, pénztárnokáról.

118-dik cikk. A' ház irodájának tagjait az országos ülési elnök' megegyezésével a'

jegyzők választják, és rendezik el azoknak kötelességeit, 's hasonlóan mozdíthatják is el azokat hivatalaikból.

119-dik czikk. A' ház' könyvtárnokát, ki a' könyv- és levéltárra felügyel, az országos ülési elnök és alelnökök nevezik ki.

120-dik czikk. A' ház' pénztárnokát az országos ülési elnök és alelnökök nevezik ki.

Ha ugyanis a' háznak magának van pénztára. Lásd alább a' 122-dik czikkhez tett jegyzést.

121-dik czikk. A' kinevezésekről, 's illetőleg megerősítésekről, valamint a' hivatalköri rendezéséről a' háznak minden országgyűlés' elejével jelentés tétetik, 's többé e' részben, a' ház' előzetes megegyezése nélkül, változás nem történhetik.

Tizenkettedik szakasz.

A' ház' költségeiről.

122-dik czikk. A' ház' pénztárnoka a' kiadásokat az elnök' utalványa mellett teszi.

Ha ugyanis a' háznak saját pénztára van. Ha ez nincs, valamint a' pénztárnokról szóló 120-dik, ugy

ezen czikk is kimarad, 's ezek' helyét itt illy következő pótolná: A' ház költségeinek fedezése iránt az országos ülési elnök közlekedésbe teszi magát az országos pénztár' igazgatóságával.

Ha a' háznak saját pénztáruk van, saját bizottmánynak is kell lenni, melly a' ház' költségvetését elkészíti; mindenesetre azonban az országgyűlés' végével egy bizottmánynak meg kell vizsgálni a' ház' kiadásait, 's az ez ügybeni számadásról jelentést kell tennie a' háznak.

Tizenharmadik szakasz.

A' tagok' eltávozásáról.

123-dik czikk. Midőn valamely tag a' városban, hol az ülések tartatnak, meg nem jelenhetik, avagy onnan eltávozni kénytelen, e' végett, okainak előadásával, a' háztól engedelmet kér, melly a' legközelebbi kerületi vagy országos ülésben felvétetik.

Tizennegyedik szakasz.

A' ház' rendőrségéről.

124-dik czikk. Ülésekben, a' ház' nevében és jóváhagyásának reményében, a' rendőrséget az elnök gyakorolja.

125-dik czikk. Üléseken kívül, a' ház' épületében, a' rendőrség az országos ülési elnökséget illeti.

126-dik czikk. A' terembe, mellyben az ülés tartatik, magától semmi idegen be nem léphet.

Azaz, csak ha valamelly tag vezeti be.

127-dik czikk. Nem tagja a' háznak nem adhat elő élöszóval avagy személyesen kérelmet avagy folyamodványt.

128-dik czikk. A' hirlapok tudósítóinak czélszerű és elegendő hely engedtetik.

129-dik czikk. A' karzatnak legalább egy harmada mindenkinek nyitva áll.

Ha nagy városban tartatik az országgyűlés, lehetlen olly és annyi karzattal birni, hogy mindenki helyet kapjon nevezetesebb kérdések' tárgyalásakor; szükséges tehát, a' tisztességesebb hallgatóknak valami helyet biztosítani, mi ugy történhetik meg, ha a' karzatokon egy rész elrekesztetik, hova csak jegygyel lehet bejutni, 's illy jegyeket adhatni minden tagnak joga van. Ezen kívül, ha a' teremben e' végre czélszerű hely nem volna, a' másik ház tagjai' számára is külön helyet kell elrekeszteni a' karzaton. Hölgyek'

számára külön karzat szükségtelen; legyen az egész karzat izletesen és csinosan elkészítve, 's a' cselédek ügyeljenek fel, hogy az első sorban minden férfi azonnal helyet adjon a' megjelenő hölgyeknek, ha mindjárt, más hely nem levén, kénytelen volna is azonnal kimenni a' karzatról.

130-dik czikk. Ülés alatt a' karzaton levőktől teljes csend kívántatik. Ki ezt megszegi, a' körülményhez képest, az elnök által kiutasítatik, avagy a' ház által be is zárathatik. Ha egy tájon többen csinálnak zajt, a' karzat egészen, vagy legalább azon része kiürítettik.

Ezen czikk kinyomatva a' karzat' minden bejárásánál kifüggesztetik.

Ide kellene jöni azon czikknek, melly a' tagokra nézve bizonyos egyen- vagy diszruhát határozna meg, ha ugyanis a' ház illyet meghatározni kívánna. Én részemről azt tartom, tanácskozáshoz legalább is haszontalanság az egyen- avagy diszruha; nem is tartok a' ruhában nemzetiséget legkevésbé sem, 's ha tartanék is, nem látom át szükségét, miért kellene tanácskozáshoz diszruhában megjelenni. Ez legfőlebb országgyűlés-megnyitási és berekesztési ülésekbe, valamint tisztelgő küldöttségekhez való. Egyébiránt, ha meg nem lesz is határozva, azért mindenkinek jogában áll feszes ruhában jelenni meg, 's kardosan tanács-

kozni kereskedési, ipari, földmívelési, rétöntözési és más ilyen törvényjavaslatokról.

IV.

A' felsőház' rendszabályai.

Ezek is ugyanazok lehetvén, mellyek az alsóházéi, szükségtelen ismételve előadni azokat.

TARTALOM.

	Lap.
Bevezetés	3
I. A' két háznak a' királylyali viszonyait illető rendszabályok	17
II. Az elegyes üléseket, 's a' két háznak egymás közötti viszonyait illető rendszabályok	20
III. Az alsó ház' rendszabályai:	
Első szakasz. A' kerületi ülésekről, ideiglenes ker. ülési hivatalnokokról, tagsági igazolásról, állandó ker. hivatalnokokról	23
Második szakasz. Az országos ülésekről	28
Harmadik szakasz. Az ülések' tartásáról	31
Negyedik szakasz. Az indítványozásról	41
Ötödik szakasz. A' királytól vagy felsőháztól érkezett törvényjavaslatokról	46
Hatodik szakasz. A' bizottmányokról	47
Hetedik szakasz. A' folyamodványokról	49
Nyolczadik szakasz. A' küldöttségekről	50

	Lap.
Kilenczedik szakasz A' jegyzőkről, jegyzőkönyvekről és nyomtatványokról	51
Tizedik szakasz. A' ház' cselédeiről	54
Tizenegyedik szakasz. A' ház' irodájáról, könyv- és levéltáráról, pénztárnokáról	—
Tizenkettedik szakasz. A' ház' költségeiről	55
Tizenharmadik szakasz. A' tagok' eltávoztatásáról	56
Tizennegyedik szakasz. A' ház' rendőrségéről	—
IV. A' felsőház' rendszabályai	59

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
SCHOOL OF THEOLOGY
CHICAGO, ILL.

Heckenast Gusztáv

pesti könyvtáros és kiadónál megjelent és minden hiteles könyv -
árusnál kapható:

Statusférfiak

és

SZÓNOKOK' KÖNYVE

SZALAY LÁSZLÓ

által.

Teljes egy kötetben. Nagy 8-rét. Keményen kötve 5 ft. pp.

Tartalom: Előszó. — Dupont. — Fox. — Pitt. — Mirabeau (I. rész). — Mirabeau
(II. rész). — Chatam. — Guizot. — O'Connell. — Thiers.

Midőn az alólirt könyvkereskedés a' t. cz. olvasó közönségnek e' könyvet átadná: szüségtelennek tartja a' vállalat' cél- és korszerűségéről szót tenni. Alkotmányos nemzet' szemében nagyobb érdekel' s nagyobb fontossággal semmi sem bírhat, mint a' közigazgatás' ügye, melyet a' t. cz. szerző gyakorlati oldaláról tüntet fel az olvasó előtt, 's melyet **forrásokból meritett adatok'** nyomán, mindig lelkesmeretesen 's mindig tárgyszeretettel fejteget. Azon rokon című gyűjtemények, mellyekkel a' német könyvvásár a' közelebb mult években elárasztotta az országot, a' véletlen 's a' tudatlanság által szerkesztett fércz-művek levén, alólirt könyvkereskedés bizton hiszi: hogy a' politicalai tudományok barátjai, a' politicalai érettség napjai után sovárgók, örömmel fogják üdvözleni a' t. szerző' ezen újabb munkáját a' hazai irodalom mezején.

Heckenast Gusztáv,

kiadó-könyvtáros.

PUBLICISTAI

DOLGOZATOK

SZALAY LÁSZLÓ

által.

Nagy 8-rét. 2 kötet füzve 5 ft. p. p.

